

Zbirka odločb sodne prakse

Združeni zadevi C-410/21 in C-661/21

**Kazenska postopka
zoper
FU in druge**

(Predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ju je vložilo Hof van Cassatie)

Sodba Sodišča (drugi senat) z dne 2. marca 2023

„Predhodno odločanje – Delavci migranti – Socialna varnost – Zakonodaja, ki se uporablja – Uredba (ES) št. 987/2009 – Člen 5 – Potrdilo A 1 – Začasni umik – Zavezujoč učinek – Potrdilo, pridobljeno ali uveljavljeno z goljufigo – Uredba (ES) št. 883/2004 – Člen 13(1)(b)(i) – Osebe, ki običajno opravljajo dejavnost zaposlene osebe v dveh ali več državah članicah – Uporaba zakonodaje države članice statutarne sedeža – Pojem ‚statutarni sedež‘ – Podjetje, ki je pridobilo licenco Skupnosti za cestni prevoz na podlagi uredb (ES) št. 1071/2009 in (ES) št. 1072/2009 – Vpliv – Licenca, pridobljena ali uveljavljena z goljufigo“

1. *Socialna varnost – Delavci migranti – Zakonodaja, ki se uporablja – Delavci, napoteni v državo članico, ki ni država članica sedeža delodajalca – Potrdilo A 1, ki ga izda pristojni nosilec države članice sedeža – Dokazna vrednost pred nosilci socialne varnosti drugih držav članic in pred njihovimi sodišči – Začasno zadržanje zavezujočih učinkov tega potrdila, ki ga odredi nosilec, ki je izdal dokument – Nevplivanje – Možnost, da se v okviru kazenskega postopka, uvedenega v državi članici kraja opravljanja dela, tako potrdilo, ki je bilo pridobljeno ali uporabljeno goljufigo, zavrne – Pogoji (uredbi Evropskega parlamenta in Sveta št. 883/2004, uvodna izjava 15 ter člena 11(1) in 76, in št. 987/2009, uvodni izjavi 2 in 6 ter člena 5 in 20)*

(Glej točke 42, 45, od 47 do 56, od 58 do 65, 67, 68 ter točko 1 izreka.)

2. *Socialna varnost – Delavci migranti – Zakonodaja, ki se uporablja – Dejstvo, da ima družba licenco Skupnosti za cestni prevoz, ki so jo izdali pristojni organi države članice – Dokazna moč – Neizpodbiten dokaz statutarne sedeža te družbe v tej državi članici za določitev nacionalne zakonodaje o socialni varnosti, ki se uporablja – Neobstoj (uredbe Evropskega parlamenta in Sveta št. 883/2004, člen 13(1)(b)(i), št. 987/2009, člen 14(5)a, št. 1071/2009, členi 3(1)(a), 5 in 11(1), ter št. 1072/2009, člen 4(1)(a))*

(Glej točke od 72 do 78 in od 80 do 82 ter točko 2 izreka.)

Povzetek

FU je poslovodja družbe DRV Intertrans BV s sedežem v Belgiji. Ustanovil je tudi družbo Md Intercargo s. r. o. s sedežem na Slovaškem. Slovaški pristojni organ je izdal potrdila A 1,¹ ki potrjujejo vključenost več delavcev zadnjenavedene družbe v slovaški sistem socialne varnosti.

Na podlagi nadzora, ki ga je opravila Sociale Inspectie (socialna inšpekcija, Belgija; v nadaljevanju: belgijska socialna inšpekcija), je bilo mogoče ugotoviti, da je bila družba Md Intercargo ustanovljena, da bi družbi DRV Intertrans z napotitvijo delavcev zagotavljala poceni delovno silo. Čeprav ima družba Md Intercargo licenco Skupnosti za cestni prevoz, ki so jo izdali slovaški organi, naj namreč na Slovaškem ne bi opravljala nobene upoštevne gospodarske dejavnosti. V času, ko je tako uveden kazenski postopek zoper FU in družbo DRV Intertrans zaradi goljufije v zvezi s prispevki za socialno varnost še potekal, je belgijska socialna inšpekcija slovaškega nosilca, ki je izdal dokument, zaprosila, naj retroaktivno umakne zadevna potrdila A 1. Ta nosilec je odgovoril, da začasno zadržuje zavezujoče učinke teh potrdil, dokler po zaključku kazenskega postopka dokončno ne odloči o tej prošnji.

PN je poslovodja družbe Verbraeken J. en Zonen BV (v nadaljevanju: Verbraeken) s sedežem v Belgiji. Poleg tega je solastnik družbe UAB Van Daele F., ki ima sedež v Litvi in licenco Skupnosti za cestni prevoz, ki so jo izdali litovski organi.

Preiskava belgijske socialne inšpekcije je pokazala, da sta PN in družba Verbraeken družbo Van Daele uporabljala za zaposlovanje litovskih voznikov v Belgiji. Zoper PN in družbo Verbraeken je bil zato uveden kazenski postopek zaradi goljufije v zvezi s prispevki za socialno varnost.

Z odločbama, izdanima februarja 2021 in septembra 2019, so bili FU in družba DRV Intertrans ter PN in družba Verbraeken spoznani za krive zgoraj navedene goljufije.

Predložitveno sodišče, pri katerem sta bili v okviru teh dveh postopkov vloženi kasacijski pritožbi, se sprašuje, ali v primeru izjave nosilca, ki je izdal potrdilo A 1, da začasno zadržuje njegove zavezujoče učinke, to potrdilo še naprej zavezuje nosilce in sodišča držav članic. Poleg tega želi, prvič, od Sodišča prejeti pojasnila o možnosti neupoštevanja potrdila A 1 med kazenskim postopkom, ki poteka v državi članici, v kateri se delo izvaja. Drugič, Sodišče sprašuje, kakšna je dokazna vrednost licence Skupnosti za cestni prevoz, ki jo ima družba, za določitev njenega statutarnega sedeža, da se ugotovi, katera nacionalna zakonodaja o socialni varnosti se uporablja.

Sodišče je na prvo vprašanje odgovorilo pritrdilno in podalo pojasnila v zvezi z drugima dilemama, ki ju je izpostavilo predložitveno sodišče.

Presoja Sodišča

Sodišče je na prvem mestu razsodilo, da v skladu s pravom Unije² potrdilo A 1, ki ga izda pristojni nosilec države članice, zavezuje nosilce in sodišča države članice, v kateri se delo izvaja, tudi če je nosilec, ki je izdal dokument, potem ko je pristojni nosilec zadnjenavedene države članice pri njem vložil prošnjo za ponovno preučitev in umik, izjavil, da bo začasno zadržal zavezujoče učinke tega

¹ Potrdilo A 1 v skladu s členom 19(2) Uredbe (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL 2009, L 284, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 465/2012, izda nosilec, ki ga imenuje pristojni organ države članice, katere zakonodaja s področja socialne varnosti se uporablja, da potrdi, da za delavce velja zakonodaja te države članice.

² Sodišče se je oprlo na člen 5 Uredbe št. 987/2009.

potrdila, dokler dokončno ne odloči o tej prošnji. Vendar lahko v takih okoliščinah sodišče države članice – v kateri se izvaja delo – ki odloča v kazenskem postopku zoper osebe, osumljene goljufive pridobitve ali uporabe istega potrdila A 1, ugotovi, da je šlo za goljufijo, in zato tega potrdila za potrebe tega kazenskega postopka ne upošteva. Za to morata biti izpolnjena dva pogoja: prvič, izteči se mora razumni rok, ne da bi nosilec, ki je izdal dokument, opravil ponovno preučitev utemeljenosti izdaje tega potrdila in zavzel stališče o konkretnih elementih, ki jih je predložil pristojni nosilec države članice gostiteljice in ki kažejo na to, da je bilo navedeno potrdilo pridobljeno ali uveljavljeno z goljufijo, ter zadevno potrdilo po potrebi razglasil za neveljavno oziroma ga preklical, in drugič, spoštovana morajo biti jamstva, neločljivo povezana s pravico do poštenega sojenja, ki morajo biti zagotovljena tem osebam.

V zvezi s tem je Sodišče najprej pojasnilo, da samo umik in razglasitev neveljavnosti potrdil A 1 odvzmeta njihov zavezujoč učinek za nosilce in sodišča držav članic,³ zato odločitev nosilca, ki je dokument izdal, o začasnem odvzemu teh potrdil ne povzroči izgube takih učinkov.

Dalje, odločitev nosilca, ki je dokument izdal, da umakne potrdilo A 1, mora biti sprejeta v okviru postopka dialoga in sprave med nosilci,⁴ če ta nosilec po ponovni preveritvi utemeljenosti izdaje takega potrdila meni, da se njegov sistem socialne varnosti za zadevnega delavca ne uporablja. Če pa bi se nosilcu, ki je izdal dokument, dovolilo, da potrdilo A 1 odvzame zavezujoče učinke, čeprav le začasno, ne da bi pred tem ponovno preveril utemeljenost njegove izdaje in ugotovil, kateri sistem socialne varnosti se uporablja za zadevnega delavca, bi to pomenilo nespoštovanje podrobnih pravil in namena tega postopka ter načela lojalnega sodelovanja, na katerem navedeni postopek temelji.

Poleg tega bi v takem primeru neobstoj zavezujočih učinkov zadevnega potrdila A 1 nosilcem drugih držav članic omogočil, da zadevnega delavca vključijo v svoj sistem socialne varnosti, kar bi lahko povečalo nevarnost kumuliranja teh sistemov ter tako ogrozilo načelo vključenosti zaposlenih oseb v en sam sistem socialne varnosti in predvidljivost veljavnega sistema, s tem pa tudi načelo pravne varnosti. Poleg tega bi lahko morebitno kumuliranje navedenih sistemov ogrozilo cilj olajšati prosto gibanje delavcev in svobodo opravljanja storitev.

Sodišče je nazadnje pojasnilo, da čeprav je bil v obravnavanem primeru postopek dialoga in sprave dejansko sicer uveden, je nosilec, ki je izdal potrdila A 1, kljub temu odločil, da ponovno preučitev veljavnosti teh potrdil in presojo sistema socialne varnosti, ki se uporablja, odloži do zaključka kazenskega postopka, ki poteka pred sodišči države članice, v kateri se delo izvaja. Ta nosilec tako ni ponovno preučil potrdil, katerih goljufiva pridobitev oziroma uporaba je bila izpodbijana v okviru tega kazenskega postopka, in v razumnem roku ni zavzel stališča glede elementov, ki jih je v zvezi s tem predložil pristojni nosilec države članice gostiteljice. Zato mora med takim postopkom obstajati možnost sklicevanja na te elemente, da bi se od sodišča dosegla zavrnitev zadevnih potrdil.

³ Glej člen 5(1) Uredbe št. 987/2009.

⁴ Ta postopek je določen v členu 76 Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 465/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 (UL 2012, L 149, str. 4).

Sodišče je na drugem mestu navedlo, da v skladu s pravom Unije⁵ dejstvo, da ima družba licenco Skupnosti za cestni prevoz, ki so jo izdali pristojni organi države članice, ni neizpodbiten dokaz statutarnega sedeža te družbe v tej državi članici za določitev nacionalne zakonodaje o socialni varnosti, ki se uporablja.

V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da za izdajo licence Skupnosti za cestni prevoz velja zahteva glede „stalnega in dejanskega sedeža“,⁶ zato se merila za določitev sedeža prevoznega podjetja za pridobitev take licence razlikujejo od meril za določitev njenega „statutarnega sedeža ali poslovne enote“.⁷ Medtem ko je navezna okoliščina „statutarnega sedeža ali poslovne enote“ opredeljena na podlagi kraja, iz katerega se podjetje dejansko upravlja in organizira, se pojem „stalnega in dejanskega sedeža“ v bistvu nanaša na kraj, kjer se hranijo glavni dokumenti podjetja in kjer so njegova oprema ter tehnični in upravni objekti.

⁵ Sodišče se je oprlo na člen 13(1)(b)(i) Uredbe št. 883/2004, člen 3(1)(a) Uredbe (ES) št. 1071/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o skupnih pravilih glede pogojev za opravljanje dejavnosti cestnega prevoznika in o razveljavitvi Direktive Sveta 96/26/ES (UL 2009, L 300, str. 51) in člen 4(1)(a) Uredbe (ES) št. 1072/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o skupnih pravilih za dostop do trga mednarodnega cestnega prevoza blaga (UL 2009, L 300, str. 72).

⁶ V smislu člena 3(1)(a) Uredbe št. 1071/2009.

⁷ V smislu člena 13(1)(b)(i) Uredbe št. 883/2004.